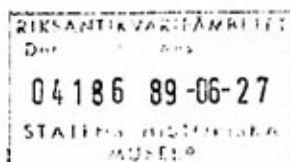

1989-06-19

221-1836-89

Byggnadsminnesförklaring av järnvägshotellet, fastigheten Kläppa 25:4 i Ljusdals socken och kommun

Fråga om byggnadsminnesförklaring har väckts av Ljusdals hembygdsförening den 5 december 1985. Förslag till skyddsföreskrifter har remitterats den 15 mars 1989.

Fastighetens ägare, har i skrivelse den 18 maj 1989 godkänt en byggnadsminnesförklaring, men anfört följande förslag till ändring av skyddsföreskrifterna: I punkt två bör det föreslagna förbudet mot ändring av rumsindelningen utgå. Punkt två bör enligt ägarnas förslag lyda: "Ingrepp i byggnadens stomme får inte göras utan länsstyrelsens tillstånd. I cafélokalen får befintlig fast inredning inte tas bort eller förändras. Till fast inredning räknas även väggmålningar".

Byggnadsnämnden i Ljusdals kommun har beretts tillfälle att yttra sig över förslaget till skyddsföreskrifter, men har inte utnyttjat möjligheten. Byggnadsnämndens arbetsutskott har dock vid samråd med länsstyrelsen den 19 maj 1989 förklarat sig positivt till förslaget. Länsstyrelsen anser därmed byggnadsnämndens yttrande obehövligt.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande den 11 april 1989 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och skyddsföreskrifterna.

Ljusdals hembygdsförening, kulturnämnden i Ljusdals kommun, läns museet samt Hälsinglands museum har beretts tillfälle att yttra sig över förslaget, men har inte utnyttjat denna möjlighet.

Länsstyrelsen konstaterar att den jämkning av skyddsföreskrifterna som föreslås av fastighetens ägare måste anses som skäligen och kan godtas eftersom den ursprungliga rumsindelningen redan är väsentligt förändrad genom olika ombyggnader.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturminnesla-

1989-06-19

221-1836-89

gen järnvägshotellet, fastigheten Kläppa 25:4 i Ljusdals socken och kommun för byggnadsminne och meddelar enligt 2 § samma lag skyddsföreskrifter enligt förslag reviderat den 5 juni 1989, bilaga 2.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar för byggnadens underhåll. Även läns museet kan rådfrågas.

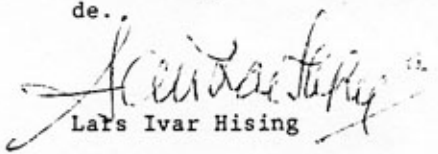
Om särskilda skäl finns får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen lämna tillstånd till ändring av byggnadsminne.

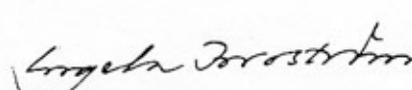
Enligt 3 kap 21 § kulturminneslagen gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga 1.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Lars Ivar Hising, jämte ledamöterna Marianne Ahlqvist, Jens Alvarsson, Axel Andersson, Alice Hamberg, Thomas Juhlin, Sven Eric Lundahl, Wallentin Lundmark, Curt Nygren, Eva Rennerfelt, Håkan Stjernlöf, Berndt Söderström, Birgit Wallström, Stig Wigren samt Stig Zettlin.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johny Rangrost, 1:e länsassessor Gösta Törnblom, länsarkitekt Lars-Ulrik Bergström samt antikvarie Ingela Broström, föredragande.

Lars Ivar Hising

Ingela Broström

1989-06-19

221-1836-89

Kopia till

✓ Riksantikvarieämbetet
Ljusdals hembygdsförening
Byggnadsnämnden i Ljusdals kommun
Kulturnämnden i Ljusdals kommun
Länsmuseet
Hälsinglands museum
Inskrivningsmyndigheten vid Ljusdals tingsrätt
Överlantmästarmyndigheten
Planenheten

JÄRNVÄGSHOTELLET

Kläppa 25:4

Ljusdals socken, Ljusdals kommun

Järnvägshotellet, exteriör
Foto: Ljusdalsposten

Cafélokalen
Foto: Ljusdalsposten

Järnvägshotellet i Ljusdal togs i bruk i september 1880, i samband med invigningen av Norra stambanans sträckning Järvsö-Ljusdal. Arbetet utfördes efter osignerade ritningar, godkända 1879, och bör ha påbörjats under vintern 1879-1880.

Hotellet uppfördes vid Norra Järnvägsgatan, omedelbart intill järnvägsstationen. Marken längs gatans södra sida togs vid denna tid i anspråk främst för järnvägens byggnader. Av dessa står numera endast järnvägshotellet och lokstallarna kvar.

Som på de flesta norrländska orter byggdes och drevs järnvägshotellet i Ljusdal av privatpersoner. Byggherre var nämndemannen och gästgivaren i Undersvik, Per Olsson. Tomtmarken upplåts av järnvägen som därigenom fick stort inflytande över verksamheten. Servering skedde till en början endast i anslutning till ågtiderna, men bestämmelserna ändrades och järnvägshotellet kom med tiden att fungera som en vanlig restaurationslokal.

Hotellbyggnaden uppfördes av timmer i två våningar och försågs med en mindre utbyggnad för kök på norra väggen. Fasaderna kläddes med liggande och stående fasspontpanel och gavs en tidsenlig utsmyckning med pilastrar, profilyvlade listverk och dekorativt utformade takfotkonsoler. Huvudentrén accentuerades genom en balkongförsedd frontespis. Taket täcktes med falsad plåt och försågs med ett genombrutet räckle längsnocken och prydnadsspiror vid gavlarna. Resanderummen förlades till de båda övre våningarna, medan bottenvåningen rymde kök och första till tredje klass matsalar.

I och med samhällets tillväxt ökade tillströmningen av gäster samtidigt som järnvägsförbindelsen med Hudiksvall 1888 förde nya resande till Ljusdal. Restaurationens kapacitet ökades genom en tillbyggnad av köksdelen med källskänk samt ytterligare en mindre matsal år 1894. Dessutom tillkom en veranda längs östra gaveln. Verandan var ursprungligen försedd med en öppen loggia i övre våningen, men glasades sedermera in.

Järnvägshotellet i Ljusdal är ett av landets bäst bevarade. Byggnadens exteriör är i stort sett oförändrad sedan 1894. Såväl taktäckning som fasadutsmyckning är intakt bevarade, fränsett takets spiror och det ursprungliga balkongräcklet.

År 1948 upptogs en separat entré från Stationsplan till den ovan nämnda, lilla matsalen, som därefter nyttjats som café. Lokalen bevarar ursprunglig snickerinredning samt väggmålningar från 1920-talet, utförda av målarmästare E. L. Eriksson.

I övriga delar av hotellbyggnaden har förändringar i rumsindelning och inredning skett. Bland annat har den

ursprungliga första och andra klass matsal slagits samman med verandan till den nuvarande stora matsalen. En invändig renovering samt ombyggnad av köksdelen m m har skett efter nuvarande ägares tillträde år 1988. Byggnadsvårdsbidrag har utgått, bl a till restaurering av caféet.

Befintligt skydd

I stadsplan, antagen 1985-08-26, anges Hq för fastigheten. Detta innebär bl a att förändringar som innebär förvanskning av byggnadens yttre form och allmänna karaktär inte får vidtas.

Skyddsområde

Skyddsområdet omfattar fastigheten Kläppa 25:4 enligt karta.

Skyddsföreskrifter

Skyddsföreskrifterna gäller järnvägshotellet.

- 1) Byggnaden får inte utan länsstyrelsens tillstånd rivras, flyttas, ombyggas eller på annat sätt förändras till sin exteriör.
- 2) Arbeten i byggnadens inre som medför ingrepp i den bärande stommen får endast utföras efter förslag som godkänts av länsstyrelsen. I cafélokalen får befintlig fast inredning inte tas bort eller förändras. Till fast inredning räknas även väggmålningar.
- 3) Byggnaden skall i samråd med länsstyrelsen underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
- 4) Skyddsområdet skall hållas i ett sådant skick att byggnadens karaktär och utseende inte förvanskas.

